

Ladanov I. Implementation of civic consciousness capacity of historical subjects in vocational schools.

The article deals with the essence and the meaning of «civil personality traits» and the approaches to their formation. The main purpose and tasks of integration of social science knowledge and skills in the content of history education of vocational schools have been revealed. The methodical conditions of development traits of civic consciousness in education have been determined.

This article contains the approach practical recommendations for integrating basic ideas and practices of civic education in the learning of history, based on national and international experience. Author wants to help for the implementation of citizenship education in the learning of history.

The article considers consciousness capacity as a complex of personality characteristic that appears in life as the ability of a person to set social, political and civil rights, effective self-actualization.

Modern educated person needs not only logical, but also synthesizing thinking, which is based on the integration of subjects and helps to form a complex view of man and the world.

Key words: civic consciousness, citizenship education, history, vocational and technical schools.

Стаття надійшла до редакції 23.09.2013 р.

Прийнято до друку 25.10.2013 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Караман О. Л.

УДК 377.011.3.051:687.53

О. А. Одинець

**ХАРАКТЕРИСТИКА КОМПОНЕНТІВ ГОТОВНОСТІ
ПЕРУКАРІВ -МОДЕЛЬСРІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ТВОРЧОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ**

Аналіз наукової та методичної літератури засвідчив, що питання готовності до різних видів діяльності досліджено достатньо глибоко: сформульовано поняття готовності, визначені види готовності, їх зміст та структура, основні чинники та умови, що впливають на перебіг готовності та її стійкість. Однак слід зазначити, що науковцями здебільшого вивчалася готовність до діяльності, зміст якої був наперед запланований і визначений. Значно менше досліджень торкаються готовності до діяльності, що відбувається у нестандартних, непередбачуваних умовах, котра потребує від виконавця не просто знань, професійних навичок та вмінь, а здатності миттєво та творчо аналізувати ситуацію, самостійно шукати нетипові шляхи виходу з неї, будувати

моделі її виконання, прогнозувати результат. Саме це стосується готовності до творчої професійної діяльності.

Творча професійна діяльність характеризується внесенням у процес праці нового, удосконаленням дій та рішень, спрямованих на досягнення поставленої цілі. Результат (продукт) творчої діяльності впливає і на ставлення до праці й на стосунки між людьми в процесі діяльності. Творча діяльність залежить від сформованості вольових властивостей та характеризується спрямованістю на позитивний результат за будь-яких умов: як типових, прогнозованих, так і не завжди передбачених та чітко визначених планом. Найбільш виразним у творчій діяльності є те, що для досягнення результатів своєї особистість повинна підкорити собі зовнішні наміри, мотиви та цілі. Щоб діяти творчо, фахівцю потрібні не тільки знання, уміння, навички, здібності, а й спрямованість на творчу діяльність, сформований творчий стиль діяльності, розвинене креативне мислення, відповідний комплекс властивостей особистості, що в цілому уможлиблює експрес-аналіз ситуації, врахування умов і особливостей діяльності, створення нових моделей діяльності, таких, яких не було в особистому досвіді людини, прийняття нестандартних рішень.

Проблема сьогодення – підготовка конкурентоспроможних фахівців, забезпечення їх високого професійного рівня та мобільності, створення умов для максимального розкриття талантів і творчого потенціалу молодих робітників.

Сучасне перукарське мистецтво – дуже динамічна сфера. Технології перукарських робіт постійно оновлюються новими техніками, з'являються нові підходи до роботи з клієнтами, а сучасна мода на зачіски пропонує нові напрямки та тенденції. Саме тому, потреба підвищувати свою професійну кваліфікацію є необхідною умовою для досягнення успіху та підвищення конкурентоспроможності фахівця сфери перукарського мистецтва.

Перукар – професія особлива. Вимоги до сучасного майстра перукарської справи дуже високі. Основні з них: глибокі теоретичні знання, володіння прийомами та методами практичної роботи з виконання стрижок, завивання, укладання волосся, фарбування та моделювання зачісок.

Перукар має бути освіченим у питаннях гігієни хімії, анатомії, біології, знати закони колористики, просторової композиції. Важливим компонентом професійного портрета перукаря є культура, уміння доброзичливо контактувати з людьми, знання етики та психології, історії перукарської справи.

Завданням публікації ми визначили розкриття особливостей структури компонентів готовності перукарів-модельєрів до професійної творчої діяльності, враховуючи специфіку зазначеної діяльності фахівців відповідної галузі та напрямку підготовки.

При розробці проблеми формування готовності до творчої професійної діяльності фахівців галузі «Мистецтво» ми спиралися на

дослідження відомих науковців щодо змісту та структури «готовності до діяльності»:

- вивчення змістовної характеристики загальної готовності до праці Л. Кондрашова [1], С. Максименко [2], К. Платонов [3], Д. Узнадзе [4] та інші);
- розробка структури готовності (В. Крутецький [5], Н. Кузьміна [6], А. Маркова [7] та інші);
- аналіз структурних компонентів і показників готовності до професійної діяльності (Г. Балл [8], В. Сластьонін [9] та інші);
- визначення рівнів сформованості психологічної готовності (М. Дьяченко [10], Л. Кандибович [10] та інші);
- пошук критеріїв готовності та розробка на їх основі психологічної моделі професіонала (М. Смульсон [11] та інші).

Проведений аналіз наукової літератури з даної проблеми показав, що готовність від початку розглядалася як феномен соціально-ціннісної резистентності (опірності) людини до зовнішніх і внутрішніх впливів оточуючого середовища і пояснювалася в межах регуляції й саморегуляції поведінки людини [12, с. 288 – 290].

Згодом, з кінця 50-х років минулого століття, поняття готовності стало вводитися в теорію діяльності. Готовність пов'язували із реалізацією у професійній діяльності сформованого емоційно-вольового, інтелектуального, морально-психологічного потенціалу особистості. Під готовністю загалом розуміли первісну фундаментальну умову успішного виконання будь-якої діяльності, яка повинна формуватися і вдосконалюватися як самою людиною, так і системою зовнішніх чинників. Було встановлено, що стан готовності до діяльності розпочинається з постановки цілі та формується на основі потреб і мотивів. Далі відбувається розробка плану, установки, моделі діяльності. Наступний крок – людина починає втілювати «готовність» у предметні дії, використовує засоби і способи діяльності, фіксує проміжкові результати діяльності, порівнює їх із поставленою метою, вносить корективи [13, с. 49 – 52]. Рушійною силою цього процесу є домінуючий мотив.

Готовність людини до праці науковцями розглядалася залежно від специфіки структури діяльності. Результати різнопланових досліджень сформуvalи і різні точки зору науковців щодо компонентів готовності. Одна з них представлена в роботах Р. Гаспарян, Е. Козлова, Л. Нерсесян, А. Пуні та інших: готовність формується через сукупність мотиваційних, пізнавальних, емоційних та вольових якостей особистості, спрямованості особистості на виконання певних дій; у конкретній ситуації має бути врахований загальний психофізіологічний стан, що забезпечує використання можливостей людини. У працях Б. Ананьєва «готовність» до високопродуктивної діяльності в окремій галузі праці визначається як «прояв здібностей». В. Крутецький розширює поняття готовності. Він пропонує називати готовністю до діяльності інтеграцію властивостей

особистості, що включають і здібності, необхідні для виконання певної діяльності. М. Левітов трактує готовність як цілісне виявлення особистості та пропонує розглядати її формування на стику інтеграції психічних станів і властивостей особистості. На його думку психічні стани становлять вагомий галузь внутрішнього світу людини і характеризують її психічну діяльність. Ним було дано визначення психологічної готовності до діяльності як особливий стан, що може бути довготривалим або короткочасним, в залежності від індивідуальних особливостей індивіда.

Дослідники відокремлюють тимчасову та довготривалу готовність. Довготривала готовність, на їхню думку, має структуру, до якої входять:

- позитивне ставлення до того чи іншого виду діяльності, професії, адекватні згідно з цими рисами характеру, здібності, темперамент, мотивація;
- необхідні знання, навички, вміння;
- стійкі професійно важливі особливості сприймання, уваги, мислення, емоційних та вольових процесів [2, с. 72].

Активність дослідження «готовності» сьогодні викликана необхідністю співвіднести її з процесом формування й становлення майбутніх фахівців для різних галузей професійної діяльності. Практична потреба і стимулювала виділення різних видів готовності: психологічну, науково-теоретичну, практичну, психофізіологічну, загальну і спеціальну тощо. У науковій літературі викристалізувалися два напрями дослідження: *теоретичний і практично-орієнтований* [13, с. 49 – 52].

У рамках теоретичного підходу ця проблема почала розглядатися у другій половині ХХ століття та представлена в працях Г. Костюка, Н. Кузьміної та інших. Пропонуються різні підходи до розробки методології проблеми. Та серед різних підходів здебільшого використовують два традиційні: *функціональний*, за якого готовність розглядається як психічний стан суб'єкта, що спрямовує його на задоволення потреби, як ознака установки, яка спостерігається в усіх випадках поведінкової активності суб'єкта, та *особистісний*. У рамках особистісного підходу науковці трактують готовність дwoяко. Одні розглядають готовність як умову успішного виконання діяльності (Н. Кузьміна); як вибіркoву, прогнозовану активність особистості на етапі її підготовки до діяльності (М. Дьяченко та Л. Кандибович); як регулятор діяльності (В. Ядов). Другий же напрямок виокремлює інтегративні характеристики «готовності» особистості: синтез якостей особистості (В. Крутецький); цілеспрямоване вираження особистості, включаючи її переконання, погляди, мотиви, почуття, вольові та інтелектуальні якості, знання, вміння, навички, налаштованість на певну поведінку (Л. Квіткіна); структурну організацію особистісних властивостей: сформовані установки, набуті знання, вміння, навички, досвід, характеристики і мотиви діяльності (М. Дьяченко та Л. Кандибович).

Великий внесок в розробку означеного питання вніс Д. Узнадзе. Він експериментально довів, що поняття установка та стан готовності до діяльності слід розглядати в комплексі. Установкою він вважає неусвідомлений стан, який передує тій чи іншій діяльності та визначає її здійснення. Діяльність починається з усвідомлення потреби, завдання, поставленого іншими людьми. А потім, у результаті певної діяльності, може виникнути готовність досяга цілі. Готовність формується під впливом певних зовнішніх і внутрішніх чинників і є формою діяльності суб'єкта та як така включається у загальний перебіг його діяльності. Готовність до професійної діяльності визначається як суб'єктивний стан особистості, яка вважає себе здатною і підготовленою до виконання визначеної професійної діяльності. Професійна підготовка включає знання, уміння, навички, сформованість професійних компетенцій, здатність працювати в колективі, будувати виробничі стосунки.

Спираючись на дослідження науковців, визначимо, що *готовність перукаря – модельєра до професійної творчої діяльності* являє собою здатність фахівця до виконання операцій та функцій на основі засвоєних теоретичних та практичних знань про цілі, зміст та засоби мистецької діяльності, сформованості емоційно-вольових якостей творчої спрямованості та набутого практичного досвіду, що забезпечує створення, використання та розповсюдження креативності та творчості у галузі «Мистецтво».

Сучасний конкурентноспроможний фахівець, який відповідає вимогам суспільства, повинен мати такі базові характеристики, як наявність знань, умінь та навичок з творчої діяльності; сформоване позитивне ставлення до діяльності, навички регуляції власної самоосвіти та розвитку тощо. Всі ці характеристики має забезпечувати підготовка фахівці у ВНЗ I-II рівня акредитації.

Підсумовуючи, робимо висновок – в сучасній науковій літературі окреслено категорії готовності на *психологічному, педагогічному та професійно-педагогічному рівнях*. На психологічному рівні готовність розглядається як особистісна характеристика, що передбачає здатність до адаптації та саморегуляції поведінки й діяльності, власного розвитку. На педагогічному – як загальна характеристика розвитку, навчання і виховання особистості у сфері освіти. На професійно-педагогічному рівні готовність визначається як характеристика результативності процесу професійної підготовки фахівців різних галузей знань.

Враховуючи, що «у Європейському кадастрі професій, та й в усьому світі, вища освіта в сфері перукарських послуг не передбачається, тобто ніде на планеті Земля не вчать на перукарів з видачею дипломів про вищу освіту» [14], розглянемо вимоги до професійної компетенції перукаря-модельєра в країнах близького зарубіжжя (Росія, Беларусь):

Особистісні компетенції:

- розуміти сутність та соціальну значущість своєї майбутньої професії, виявляти до неї стійкий інтерес;

- організовувати власну діяльність, визначати методи і способи виконання професійних завдань, оцінювати їх ефективність і якість;
- вирішувати проблеми, оцінювати ризики і приймати рішення в нестандартних ситуаціях;
- здійснювати пошук, аналіз і оцінку інформації, необхідної для постановки і вирішення професійних завдань, професійного та особистісного розвитку;
- використовувати інформаційно-комунікаційні технології для вдосконалення професійної діяльності;
- працювати в колективі та команді, забезпечувати її згуртування, ефективно спілкуватися з колегами, керівництвом, споживачами;
- ставити цілі, мотивувати діяльність підлеглих, організовувати і контролювати їх роботу з прийняттям на себе відповідальності за результат виконання завдань;
- самостійно визначати завдання професійного та особистісного розвитку, займатися самоосвітою, усвідомлено планувати підвищення кваліфікації;
- бути готовим до зміни технологій у професійній діяльності [15].

До того ж для отримання кваліфікації перукар-модельєр «необхідна професійно-технічна освіта та стаж роботи перукарем 5-го розряду не менше 1 року або середня спеціальна освіта і наявність диплома призера республіканського (міжнародного) конкурсу з перукарського мистецтва» [16].

В перспективних програмах професійної підготовки перукарів-модельєрів, які розробляються в інших країнах, проаналізовано умови, які необхідні для підготовки якісного фахівця з перукарського мистецтва та декоративної косметики. Особливо процесу набуття професійних творчих якостей і функцій, які проявляють себе на сучасному мистецькому рівні. Здійснені дослідження дозволяють стверджувати, що для фахівців галузі «Мистецтво» будуть характерні:

- соціальні та організаторські якості особистості;
- усебічні теоретичні та практичні знання та функції при виконанні творчої професійної інноваційної діяльності; професійний, творчий та особистісний розвиток, самоосвіта, усвідомлене планування підвищення кваліфікації;
- готовність для сприйняття новітніх мистецьких технологій та методів;
- сприйняття та реалізація на творчому рівні сучасних тенденцій моди, перукарського мистецтва, краси.

Скористаємося критеріями діяльності перукарів-модельєрів в Україні (за ОПП, ОКХ):

- здатність підтримувати необхідний для професійної діяльності інтелектуальний рівень: збагачувати інтелектуальний рівень особистості, колективу, суспільства, опираючись на знання історичного матеріалу з

української та світової культури, на знання видатних творів світового мистецтва, через професійну діяльність;

- креативність: спираючись на особистий інтелектуальний рівень, з урахуванням психологічних та естетичних аспектів розвитку світових тенденцій у дизайні, розробляти творчі проекти з предмету діяльності;

- здатність до системного мислення: на основі умінь та навичок самоосвіти та самоаналізу, вміння систематизувати інформацію з метою підвищення ефективності праці на основі системного та методологічного підходу до предметної діяльності;

- наполегливість у досягненні мети: виховувати завзятість у досягненні найкращих результатів праці, спираючись на особистий інтелектуальний рівень кожного учасника творчого процесу враховуючи тенденції соціального та економічного розвитку держави на сучасному етапі;

- турбота про якість виконуваної роботи: спираючись на певний рівень інтелектуальних знань та комплекс моральних особистісних якостей, виховувати прагнення до отримання найвищих показників якості результатів у професійній діяльності;

- адаптивність і комунікабельність: вдосконалюючи мовленнєву компетентність, спираючись на комунікативні здібності, здійснювати всі види професійної діяльності з урахуванням знань соціального, правового, економічного аспектів існування суспільства.

Зазначимо, що всі складові готовності до професійної діяльності пов'язані між собою, а творчість є домінантною якістю, що характеризує особистість фахівця з перукарського мистецтва та декоративної косметики та просякає їх. Творчість – домінанта, підпорядковує собі всі елементи готовності до ПТД. Таким чином, кожен з критеріїв, розглядається під кутом творчості, яка являє собою основну якість сучасного митця з перукарського мистецтва, і реалізується з урахуванням нестандартного виконання професійних завдань та креативного використання наявних знань, умінь і навичок.

На основі проведеного наукового аналізу з проблеми дослідження та виділення основних ознак, якими характеризується творча особистість, із урахуванням діяльності фахівця з перукарського мистецтва та декоративної косметики та структури навчально-пізнавальної діяльності, розробленої відомими дидактами А. Алексюком, Ю. Бабанським, І. Підласим, нами була побудована структура готовності до творчої професійної діяльності та визначені компоненти досліджуваного виду готовності. На нашу думку, готовність до творчої професійної діяльності – інтегративне поєднання здібностей і властивостей, якими визначається здатність особистості працювати на творчому рівні. Щодо фахівця з перукарського мистецтва та декоративної косметики, готовність до творчої професійної діяльності визначається уміннями миттєво сприймати і аналізувати виробничу ситуацію, виділяти головні пріоритети, використовувати інтелектуальні,

аналітичні та професійні здібності, самостійно приймати рішення, ефективно використовувати вербальні й невербальні засоби спілкування, враховувати нові вимоги професійної діяльності, створювати нові форми тощо.

Готовність до творчої професійної діяльності майбутніх фахівців з перукарського мистецтва та декоративної косметики інтегрує в собі комплекс взаємопов'язаних і взаємозалежних компонентів та виявляється в структурному рівні їх організації. Ними є: інтелектуально-теоретичний; потребово-мотиваційний; емоційно-вольовий; діяльнісно-практичний компоненти.

Розглянемо кожен з компонентів:

Інтелектуально-теоретичний компонент характеризується сукупністю теоретичних та практичних знань у галузі «Мистецтво», способи їх творчого використання в професійної діяльності, пошук шляхів здійснення творчого та креативного підходу щодо розв'язання професійних завдань. При цьому фахівець повинен мати нестандартне, креативне, творче мислення та дії. Тобто це якості, що характеризують розвиненість особистості, здібності, освіченість з огляду на креативне їх використання.

Потребово-мотиваційний компонент базується на визнанні творчого підходу до діяльності як професійно значущої цінності, яка суттєво впливає на зміст та результати роботи перукаря-модельєра; усвідомленні потреби творчо впроваджувати нововведення в процес створення художніх образів; дуже важливою виступає потреба у впровадженні професійної творчої діяльності. Зазначимо, що вплив мотиваційного складника на продуктивній творчій діяльності відчутний, причому успішність діяльності визначає не лише сила мотивації, але й структура мотивів. Без чіткого розуміння результатів, особистісної та професійної зацікавленості неможливо якісно виконати творчу роботу та досягти поставлених цілей.

Емоційно-вольовий компонент розкриває позитивне морально-психологічне ставлення фахівця до процесу та учасників ПТД(професійно-творчої діяльності); інтерес до творчого виконання професійних обов'язків; здатність до самоконтролю та пошуку шляхів вирішення нестандартної ситуації; вміння стримувати негативні та відтворювати позитивні відчуття; вміння сприймати критику, власні недоліки та мати об'єктивну самооцінку.

Діяльнісно-практичний пов'язаний з умінням застосовувати теоретичні знання на практиці, готовності до об'єктивної критики та самокритики, творче використання знань і вмінь, постійний прояв креативності в роботі, спроможність бачити проблеми та шляхи їх нестандартного розв'язання, здійснювання творчого пошуку з метою коригування змісту, форм, засобів творчої діяльності. В цьому компоненті пов'язані практичні навички і знання набуті у процесі навчання (переняті від майстрів виробничого навчання, викладачів) з

навичками добути власним досвідом. Завданням сучасного фахівця з перукарського мистецтва та декоративної косметики в межах цього компоненту є вміння відтворити творче завдання, бути готовим працювати в нестандартних виробничих ситуаціях.

При цьому ми виділяємо чотири складники:

- а) професійна творча діяльність;
- б) художньо-функціональний образ;
- в) особистість клієнта;
- г) особистість майстра.

Творчість є метою і змістом професійної творчої діяльності майстра, спрямованої на створення художньо-функціонального образу клієнта.

Художньо-функціональний образ – це результат професійної творчої діяльності майстра, в якому відображаються духовно-психологічні якості і особливості клієнта засобами перукарського мистецтва та декоративної косметики (надалі ХФО).

Клієнт виступає духовно-фізичним об'єктом професійної творчої діяльності майстра активним замовником на створення власного художньо-функціонального образу.

Майстер – суб'єкт творчої професійної діяльності, для якого завданням є створення художньо-функціонального образу клієнта на основі певної творчої концепції та з урахуванням індивідуальних характеристик і побажань замовника.

Інтелектуально-теоретичний компонент:

1. Творча професійна діяльність (надалі ПТД):

- знання про загальний зміст, місце та роль ПТД у матеріальній і духовній культурі суспільства.
- знання про рушійні сили, принципи та умови реалізації ПТД.
- знання про творчу особистість професіонала, вимоги до її формування та діяльності.
- знання про матеріально-технічне та технологічне забезпечення ПТД.
- знання про шляхи та засоби подолання стереотипів і шаблонів у ПТД.

2. Художньо-функціональний образ:

- знання про сутність і специфіку ХФО у діяльності перукаря – модельєра.
- знання про індивідуальний, особистий підхід до розробки та створення ХФО клієнта.
- знання про засоби, способи і прийоми створення ХФО клієнта
- знання про ХФО як фактор впливу на свідомість, морально-психологічний стан і поведінку клієнта.
- знання про домінуючий, як системо-утворюючий принцип ХФО.

3. Особистість клієнта:

- знання про анатомо-фізіологічні та духовно-психологічні особливості людського організму і особливості.

- знання про взаємозв'язок зовнішнього вигляду та внутрішніх станів клієнта.

- знання про індивідуальні потреби, інтереси та побажання клієнта, як основу співпраці і співтворчості з ним.

- знання про засоби, способи та прийоми перетворення зовнішності клієнта.

- знання про засоби і прийоми подолання недоліків у зовнішньому вигляді клієнта.

4. Особливість майстра:

- знання про власні творчі здібності та індивідуальні можливості займатися ПТД.

- знання про культуру, етику і психологію професійного спілкування з клієнтами та колегами.

- знання про умови та засоби забезпечення комфортного морально-психологічного клімату у процесі ПТД.

- знання про шляхи та засоби професійного саморозвитку і самовдосконалення спеціаліста-модельєра.

- знання про професійну художньо-естетичну свідомість майстра (образне художнє мислення, пам'ять, інтуїція, фантазія)

Потребово-мотиваційний компонент

1. Творча професійна діяльність:

- потреба у ПТД як життєво важливий духовно-практичні цінності.

- потреба у досягненні моральної та естетичної насолоди від процесу та результатів ПТД.

- потреба у комфортно морально-психологічних умовах ПТД.

- потреба у здоровій конкуренції та змагальності в процесі ПТД.

- потреба в позитивному кінцевому результаті ПТД.

- потреба у впровадженні інновацій у змісті та технологій ПТД.

2. Художньо-функціональний образ:

- потреба у створенні оригінального ХФО, як кінцевого результату ПТД.

- потреба в реалізації ХФО на основі принципу домінанти.

- потреба у пошуку нестандартних підходів до створення ХФО.

- потреба у використанні матеріальних та технологічних ресурсів різних видів мистецтва у процесі створення ХФО.

- потреба в отриманні зворотного зв'язку з клієнтом у процесі створення ХФО.

- потреба в естетичному сприйнятті, переживанні ХФО.

3. Особистість клієнта:

- потреба у клієнті як визначному факторі (домінанті) процесу ПТД.

- потреба у створенні позитивного соціального іміджу клієнта.
- потреба в установленні довірливих стосунків з клієнтом на основі щирого інтересу до його особи.

- потреба у творчій співпраці з клієнтом у процесі ПТД.

- потреба у визнанні результатів ПТД з боку клієнта.

4. Особистість майстра:

- потреба у професійній самореалізації та самоствердженні.
- потреба у професійному саморозвитку та самовдосконаленні .
- потреба у соціальному та професійному визнанні.
- потреба у професійному самопізнанні та самовизначенні .
- потреба у досягненні вершин професійної майстерності
- потреба в реалізації професійного образно-художнього мислення.

Діяльнісно-практичний компонент

1. Професійна творча діяльність:

- здатність до вивчення теоретичного та практичного досвіду ПТД.

- здатність до поєднання теоретичних та практичних аспектів досвіду ПТД.

- здатність до проектування та поетапної реалізації ПТД.

- здатність виявляти прояви дії принципу домінанти в різних видах ПТД.

- здатність створювати й підтримувати загальну позитивну морально-психологічну атмосферу в процесі ПТД.

- здатність вносити інновації до змісту, форм та засобів ПТД.

2. Художньо-функціональний образ:

- здатність розробляти загальну концепцію ХФО.

- здатність застосовувати принципи домінанти для розробки змісту і структури ХФО.

- здатність добирати матеріал і використовувати техніко-технологічне забезпечення для створення ХФО.

- здатність об'єктивно і критично оцінювати якість створеного ХФО.

- здатність творчо переробляти і застосовувати чужий досвід створення ХФО.

- здатність до образно-художнього мислення, фантазії, інтуїції у процесі створення ХФО.

3. Особистість клієнта:

- здатність виявляти індивідуальний, особистий період до кожного клієнта.

- здатність створювати позитивний духовно-фізичний портрет клієнта на стані розробки й реалізації ХФО.

- здатність входити у духовно-психологічний стан клієнта (емпатія).

- здатність дотримуватись професійного тексту та будувати стосунки з клієнтом на партнерських заходах.

- здатність враховувати запити і побажання клієнта у процесі ПТД.

- здатність попереджати і нейтралізувати конфлікти з клієнтом під час ПТД.

4. Особистість майстра:

- здатність до самостійної організації ПТД.

- здатність до особистої вимогливості і принциповості у процесі ПТД.

- здатність розробляти авторські підходи до організації, змісту та техніко-технологічного забезпечення ПТД.

- здатність до самоаналізу, розуміння позитивних і негативних наслідків власної ПТД(рефлексія)

- здатність враховувати поради та критичні зауваження колег по ПТД.

- здатність до релаксації, знання психологічної та фізичної втоми під час ПТД.

Емоційно-вольовий компонент

1. Професійна творча діяльність:

- задоволення від процесу та кінцевих результатів індивідуальної ПТД.

- задоволення від ефективного впровадження інновацій у ПТД.

- задоволення від взаємодії з близькими по духу людьми у процесі ПТД.

- задоволення від подолання труднощів, помилкових і нерациональних рішень у процесі ПТД.

- задоволення від набуття нового досвіду ПТД.

2. Художньо-функціональний образ:

- задоволення від адекватного втілення творчого задуму у ХФО.

- задоволення від досягнення єдності матеріалу, форми та змісту у створеному ХФО.

- задоволення від глибини морального ,естетичного впливу ХФО на почуття та поведінку клієнта.

- задоволення від оцінки ,якості створеного ХФО з боку колег.

- задоволення від реалізації принципу домінанти у створеному ХФО.

- задоволення від естетичного сприйняття переживання створеного ХФО.

3. Особистість клієнта:

- задоволення від реалізації точки зору, побажань та запитів клієнта.
- задоволення від відчуття довіри й вдячності з боку клієнта.
- задоволення від відчуття користі зробленої роботи для клієнта.
- задоволення від створення позитивного соціального іміджу клієнта.
- задоволення від полінасиченого особистого спілкування і творчої взаємодії з клієнтом.

4. Особистість майстра:

- задоволення від свідомого вибору професії і любові до неї.
- задоволення від упевненості в собі і власних творчих силах.
- задоволення від професійної самореалізації і самоствердження себе як творця.
- задоволення від зворотного впливу клієнта на творчі позиції майстра
- задоволення від участі у здоровій конкуренції і змагання з іншими творцями.
- задоволення від процесу та результатів образно-художнього мислення.

У нашому дослідженні ми дотримуємося думки, що проектування, створення та реалізація в ході роботи художнього образу повинні відповідати основним функціями в майбутній професійній діяльності фахівця в галузі «Мистецтво». Для виконання кожної з цих функцій фахівець з перукарського мистецтва та декоративної косметики повинен володіти відповідною системою вмінь, а саме:

- аналізувати сучасні проблеми розвитку перукарського мистецтва;
- орієнтуватися в реаліях розвитку перукарського мистецтва та декоративної косметики, оцінювати його стан та перспективи;
- застосовувати досягнення відомих стилістів, перукарів, візажистів у вирішенні виробничих завдань;
- використовувати знання з історії мистецтв, рисунку, живопису, кольорознавства, історії костюму і зачіски;
- мати високу культуру мислення, вміти чітко і логічно висловлювати свої думки як усно, так і письмово державною та іноземними мовами;
- досконало володіти комп'ютером, сучасними інформаційними технологіями та застосовувати їх у своїй професійній діяльності;
- бути готовим до самоосвіти, опанувати новими знаннями, критично оцінювати існуючий світовий досвід та набувати власний; розуміти основні проблеми своєї професії, що визначають конкретну галузь його діяльності;
- володіти усіма видами мовленнєвої діяльності на базі достатнього обсягу знань з фонетики, граматики, лексики;

- вміти творчо підходити до технологічного процесу в різних ситуаціях;
- використовувати знання з основ емоційно-чуттєвого сприйняття форми, основи теорії та методології перукарського мистецтва та декоративної косметики, основ моделювання та колористики;
- виконувати правила системи управління якістю продукції та послуг охорони праці;
- вміти розробляти варіанти образів та їх демонстрації [17].

Отже, в статті представлено визначення готовності перукарів-модельєрів до професійної творчої діяльності, під якою розуміємо відповідні якості майбутнього фахівця з перукарського мистецтва та декоративної косметики, завдяки яким він здатен і прагне оригінально, творчо, креативно і нестандартно використовувати власні знання, уміння, навички та практичний досвід для досягнення поставлених цілей.

Структуру готовності майбутнього перукаря-модельєра до професійної творчої діяльності представлено чотирма компонентами, які характеризують готовність до ПТД як результат якісної підготовки конкурентоспроможного фахівця галузі «Мистецтво». Сучасний навчальний процес має бути спрямований саме на набуття фахівцями зазначених якостей.

Структура підготовки до ПТД має подвійний зміст, який, по-перше, відокремлює творчість, як самостійну якість сучасного фахівця цієї галузі, та зазначає, що творчість – є домінантою в його особистості і впливає на розвиток і прояв усіх інших якостей перукаря-модельєра. По-друге, творчість є основною складовою частиною всіх якостей фахівця, які охарактеризовані критеріями; вона проявляє свої ознаки в змісті кожного з них, й доповнює їх зміст.

Для митця, яким є перукар-модельєр, чия діяльність представлена як система, важливим виступає наявність всіх її елементів, їх зв'язок та рівновага, тому для ефективного дослідження проблеми підготовки майбутніх фахівців з перукарського мистецтва та декоративної косметики вважаємо за доцільне визначити фактичний рівень сформованості їхньої готовності до професійної творчої діяльності до та після проведення експерименту. Без цих даних неможливо сформулювати їй визначити підходи до вдосконалення навчально-виховного процесу підвищення готовності до професійної творчої діяльності.

Список використаної літератури

- 1. Кондрашова Л. В.** Морально-психологічна готовність студента до вчительської діяльності / Л. В. Кондрашова. – К. : Вища школа, 1987. – 53 с.
- 2. Максименко С. Д.** Фахівця потрібно моделювати / С. Д. Максименко, О. М. Пелех // Рідна школа. – 1994. – № 3–4. – С. 68–72.
- 3. Платонов К. К.** Структура и развитие личности / К. К. Платонов. – М. : Наука, 1986. – 255 с.
- 4. Узнадзе Д. Н.** Теория установки /

Д. Н. Узнадзе; под ред. Ш. А. Надирашвили, В. К. Цаава; Акад. пед. и соц. наук, Московский психолого-соц. ин-т. – М., Воронеж: МОДЭК, 1997. – 448 с. **5. Крутецкий В. А.** Психология обучения и воспитания школьников / В. А. Крутецкий. – М.: Просвещение, 1976. – 303 с. **6. Кузьмина Н. В.** Формирование педагогических способностей / Н. В. Кузьмина. – Л.: ЛГУ, 1961. – 98 с. **7. Маркова А. К.** Формирование мотивации учения: книга для учителя / А. К. Маркова, Т. А. Матис, А. Б. Орлов. – М.: Просвещение, 1990. – 192 с. **8. Балл Г. О.** Про психологічні засади формування готовності до професійної праці / Г. О. Балл // Психолого-педагогічні проблеми професійної освіти: науково-методичний зб. / ред. І. А. Зазюн та ін. – К., 1994. – С. 98–100. **9. Сластенин В. А.** Профессиональная готовность учителя к воспитательной работе: содержание, структура, функционирование / В. А. Сластенин // Профессиональная подготовка учителя в системе высшего педагогического образования. – М.: Просвещение, 1982. – С. 120 – 167. **10. Дьяченко М. И.,** Кандыбович Л. А. Психологические проблемы готовности к деятельности / М. И. Дьяченко, Л. А. Кандыбович. – Минск: Изд-во Белорус. госун.-та, 1976. – 172 с. **11. Смутьсон М. Л.** Выявление психологической готовности к овладению профессией в УПК / М. Л. Смутьсон // Вопросы психологии. – 1985. – № 5. – С. 92 – 93. **12. Хьелл Л.** Теории личности (Основные положения, исследования и применение) / Л. Хьелл, Д. Зиглер. – [2-е изд.]. – СПб.: Питер Ком, 1998. – 608 с. **13. Дьяченко М. И.** Психологические проблемы готовности к деятельности / М. И. Дьяченко, Л. А. Кандыбович. – Минск: БГУ, 1976. 175с. **14. Електронний ресурс.** Режим доступу: http://dudenko.kiev.ua/publikacii_v_presse_nachalnoe_obuchenie_putevka_v_jizn.html **15. Приказ** Минобрнауки РФ от 13.04.2010 N 329 «Об утверждении и введении в действие федерального государственного образовательного стандарта среднего профессионального образования по специальности 100116 Парикмахерское искусство» **16. Сборник** типовых учебных планов и программ для непрерывного профессионального обучения кадров по рабочим профессиям. Профессия: ПАРИКМАХЕР (парикмахер-модельер). Уровень квалификации – 3, 4; 5: 6-й разряд, МИНСК, 2008 **17. Галузевий стандарт ВО УКРАЇНИ, ОКХ, 6.020207 «Дизайн», 5.02020702 «Перукарське мистецтво та декоративна косметика», 3471 «Фахівець з перукарського мистецтва та декоративної косметики» МОІН УКРАЇНИ, К., 2008**

Одинець О. А. Характеристика компонентів готовності перукарів-модельєрів до професійної творчої діяльності

В статті визначається специфіка структури компонентів готовності перукарів-модельєрів до професійної творчої діяльності, подається аналіз проблеми формування готовності фахівців, які мають різні напрямки підготовки. Сформульовані основні компоненти та складники готовності

перукарів-модельєрів до професійної творчої діяльності, враховуючи сучасні вимоги до підготовки фахівців з перукарського мистецтва та декоративної косметики.

Ключові слова: готовність, компетентність, професійна творча діяльність, художній образ

Одинец Е. А. Характеристика компонентов готовности парикмахеров-модельеров к профессиональной творческой деятельности

В статье определяется специфика структуры компонентов готовности парикмахеров-модельеров к профессиональной творческой деятельности, дается анализ проблемы формирования готовности специалистов, имеющих разные направления подготовки. Сформулированы основные компоненты и составляющие готовности парикмахеров-модельеров к профессиональной творческой деятельности, учитывая современные требования к подготовке специалистов по парикмахерскому искусству и декоративной косметике.

Ключевые слова: готовность, компетентность, профессиональная творческая деятельность, художественный образ.

Odinets E. A. The structure of the components of preparedness stylist for professional creative work

This article defines the specifics of the structure of the components of preparedness stylist for professional creative activity, an analysis of the problem of formation of readiness of professionals with different areas of training. The basic components and the components of preparedness hairdressers-fashion to a professional creative activity, given the current requirements for training in hairdressing and makeup.

Key words: availability, competence, professional creative activity, artistic image.

Стаття надійшла до редакції 08.09.2013 р.

Прийнято до друку 25.10.2013 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Караман О. Л.